

LA TOSTADA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Diana del sigle XX.
Té tan bonas facultats,
que cassa, sols per instint,
los cors mes frets y gelats.

J.F.

De dijous á dijous

LA constitució de la novella república de Panamá, es un dels mes notables aconteixements de 'l present y per aixó 'n doném comptes á n' aquesta crónica; la cosa s' ho val.

Sembla d' ahir, que 's va constituir la república de Cuba—y rahons, mes de prudencia que de patriotisme 'ns van deixar els llabis muts y la ploma vagarosa. Vam perdre las colonias filipinas, resánt callats, malgrat que concirosos; y ja 'n veyém enlayrans' els prohoms que com lo bisbe de Manila, volgueren correr á ferne deixas als Nort-americans, després qu' els havíam motejats de nevots de l' Oncle Sam, ¡A Espanya som aixís... paciència!

* * *

Las mateixas causas, donan efectes iguals.

La república Colombiana, una de las d' America mes tocada de militarisme, també explotava 'ls territoris de 'l istme de Panamá, xuelantse sa riquesa qu' es fabulosa y enviant'hi sos governants, res mes que per enriquirs' y omplir butxacas.

Las aspiraciós á millorar-se, sos desitjos á pendrer part á la vida moderna com tenian dret els ciutadans d' aquellas terras, tan socorregudas pels elements naturals que las portan á 'ser lo traspás d' abduas Américas, ab l' obertura de son istme, que 'n será canal navegable á son dia, may volgueren ser tingudas per res, despreciant-las els governs de la república Colombiana, tan inmensa en territoris; que feble y mal portada, no ha pogut pas aguantar ab la forsa de sos exercits, l' embestida coratjosa dels pobles Panamenys, qu' han lograt sa independencia, sota la forma republicana que 's va proclamar lo dia 4 de Novembre de l' any passat.

Ara arriban las novas d' allá, y aseguran: que l' acte trascendental, que per mohiment espontani, han executat els pobles de l' istme de Panamá, es conseqüencia inevitable de la situació qu' aném esplicant.

* * *

Els pobles de l' istme de Panamá, foren governats pels Colombians, ab lo criteri estret y mesquí... que desde la conquista d' América, aplica va á sas colonias la terra conqueridora. Lo poble y territoris istmenys, no foren res mes, que font de recursos fiscals... però res mes.

Els contractes y negociaciós sobre lo ferrocarril y lo canal de Panamá y las rendas nacionals recaudadas en lo terer de l' istme, han produhit á Colombia sumas fabulosas, sempre impulsada sols per son esperit mercantil, sens donarli cap mena de ventatja, ni haber fet un pont á sos nombrosos rius, ni la construcció d' un camí vehinal entre sos pobles, ni cap edifici públich, ni escolas, ni res.

Tampoch ha tingut cap mena d' interés en desentrollar sas industrias, ni s' han empleyat cabals per fomentar sa prosperitat.

Tots els agravis, tota mena d' injustesas, s' haurían suportat ab resignació, qu' els pobles condormian... mes son despertar esdevingué, y

lo deixondarse d' un poble, n' es cosa ferma, sols comparable á la forsa de riu caudalós, quant trenca las resclosas que 'n retenen la corrent de las aguas. Allavors tot ho arreballan.

* * *

Las negociaciós per l' obertura de 'l Canal inter-occeánich, poch consideradas pe 'l Congrés Colombiá y rebutxadas sumariament, foren lo toch de somatent, que 'n deixondá 'ls pobles istmenys.

No van faltar á Colombia homens prou mesquins, que 'n declararen que sols aquests en sortirían beneficiosos, molt mes que l' estat Colombiá, que 'n tal cas se veyá forsát á tractar ab els Estats-Units, com si ab sas rahons, poguessin justificar lo mal que 'n feyan als terrers de l' itsme, que rebutxant lo tractat, del modo qu' ho feren, van tancar la porta, per empendrer novas negociaciós.

En aquest cas, fou quan els Panamenys, determinaren lluitar per sa independencia, que se l' han guanyada, tot d' un plegat ab lo dret de negociar altre cop l' obertura de son canal, qu' els ha de millorar las terras y portar á dojo las riquesas; l' únich benestar per que suspira l' hom modern.

* * *

Recobrada sa soberania, aquest novell poble pot ja fer part en la societat de las nacions lliures, per conrear sa sort, assegurant d' un modo estable son pervenir, y desempenyant lo lluit paper que li pertoca per las inmensas riquesas que te y per lo ventajós de sa situació topogràfica.

Las aspiraciós d' aquests nous ciutadans, qu' han termenat mohiment tan coratjós son de constituir una República verdadera, ahont s' assenti la mes gran tolerancia, ahont las lleys sian norma invariable, iguals per tothom, governants y governats; ahont s' estableixi la pau verdadera, que 'n consisteix ab lo foch lliure y armonièch de tots els interessos y de tota mena d' activitats y ahont trobin estada lo progrés y la civilisació.

* * *

Las responsabilitats son grossas, mes lo patriotisme no 'ls pot mancar, com no pot mancar l' enteniment al poble, qu' encara jove s' ha guanyat la llibertat ensemps que sa independencia y son dret á enriqueirse ab lo treball, sens mácula de rancúnia contrari l' estat Colombiá, ab quin s' habia afillat desde l' any 1821, que 'l dia 28 de Novembre va tancar sos lligams ab sa mare Espanya, per caurer als brassos de madrastra.

* * *

Lo modern estat, anomenat República de 'l Panamá, forma una federació política etnogràfica governada per una Junta composta dels patriotas Joseph Agustí Arango, Frederich Boyal y Thomás Arias el legits p' els concells municipals y arcaldes de districte, que n' es ben be de creuer que arribarán á bon terme son comiat.

CALIXTE PÍ Y XARAU.

Als sardanayres de Ripoll

¡Mirau! qu' es hermosa — la dansa catalana!
Mirau con va engrandintse — l' espléndida rotllana
com una gerda toya — que hi van afegint flors!
Son los fadrins que hi entran — ab sa gentil parella
per' rebre la llassa la — d' eixa garlanda bella
qu' abraça tots los cors.

Lleugerament oscila — la roda enjogassada,
y allà 's ven la donzella — donant la má nevada
qu' enclou dintre la seva — lo sapadench fadrí.
Fins los petis la ballan — en mitj de sa innocencia!
també fent una roda — qu' oscila á la cadencia
que marca 'l tamborí

Cap endavant desitja — volar la gent novella,
per' xó en mitj de la plassa — desclou eixa parpella.
per' veure nova vida; — per' veure un temps mellor,
y al preguntar quin' hora — veurá la Patria lliure
li apar que la resposta — la trova en lo somriure
d' aqueixa inmensa flor.

Es una flor que cria — la terra Catalana;
que busca per' descloures' — una espayosa plana
ahont banyarla puga — la clara llum del sol.
Es una flor que 'ls cántichs — de l' auçellada anyora.
per' xó demana sempre — lo plany de la tenora;
lo cant del fluviol.

Podeu mirarla, jayos — d' atlética nissaga,
que si la flama ardenta — de vostre pit 's apaga
lo camp que conreuhareu — ensenya bons esplets
La sang de vostras venas — no s' es pas aygualida
que bull avuy encare — donant calor y vida
als cors de vostres nets.

¡Ab quin d'ilit puntejan — la dansa de la terra!
Ja cap á dreta voltin; — ja virin per l' esquerra.
Las mans sempre s' estrenyen — en prova d' amistat.
Si aixis pogués mirarlos — un fill de terra llunya,
sorpres preguntaria — si es eixa Catalunya
tot' una germanat.

¿Quina es aquesta forsa — que us mana, sardanayres,
que 'l cor apar que us roba — tantost fereix los ayres
la dolsa retilada — del fluviol festiu?

¿Perque tots á la una — veniu de bona gana?
Digueu, fadrins y noyas, — ¿que te aqueixa sardana
qu' ab tat plaher teixiu?

¿Que te, digueume jayos — la veu d' aqueixa gralla
que tant bon punt ressona — lo cor us avassalla
y á plassa se' us emporta — la dansa á contemplar?
¿Com es qu' en tanta estima — pogueu tots junts tenirla
que sembla que no hi haja — prou mans pera aplaudirla,
prou peus per' puntejar?

Perque un cor trist us sembla — que de dolor suspira!
perque us apar los brassos — d' una geganta lira
que li ha trencat las cordas — la grapa d' un traydor;
las cordas qu' algun hora — tenian ven ibranta
ab las cansons de Patria — lligant l' estrofa santa
de paü y germanor.

Oh! dansa Catalana — tan gaya com honesta
qu' en dias de gaubansa — perfumas nostra festa
com aura pirenenca — que l' alegria 'ns dú!

y que l' idea 'ns donas — d' un horitzó mes ampla
puig ton abras al rebre — lo nostre cor s' aixampla
tal com t' aixamplas tu!

Jo 't veig com á corona — de nostra antiga gloria;
com una sola lletra — qu' escriu tota l' historia
dels fills de nostra terra, — dels heroes catalans;
d' aquells que batallaren — ab ferma valentia
per' deslliurar als pobles — d' estranya tirania,
per' ferlos rics y grans.

Anell d' una cadena — que lliga las centurias
perque entre una armonia — de clásicas canturias
's besin y s' abassin — passat y esdevenir,
¿No veus com vells y joves — confons ab tos brassos?
aixo es la vida nova — que t' enmatlleua 'ls brassos
la vella al despedir.

Si algú d' estranya terra — ve á visitar la nostra,
que guayti la sardana — prenentla com á mostra
del dilatat afecte — qu' arxiva 'l nostre cor
y quan á la llar propia — de nou se puga assenre,
dirá meravellantse — qu' ha retornat de veure
la patria del amor.

Balleula, aquesta dansa, — jovent de Catalunya
y feu que la conegan — los fills de terra llunya
veyentla com á símbol — d' un fi, d' un ideal;
y perque 'l mon admiri — la nostra noble rassa,
mireu si per' teixirla — vos pot servir de plassa
la testa del Puigmal.

L' amor qu' ella pregona — que 'l mon se l' encomani!
y quan á tots los pobles — tansols l' amor 'ls maní
y 'ls homes tots s' estimin — com á germans que son,
una familia sola — será l' especie humana
y 'ns donarém los brassos — formant una sardana
qu' enrotlli tot lo mon.

Oh dansa de ma Patria! — garlanda benehida!
¡que 'ls nostres cors perfumi — ta virginal florida!
que ton abras mantinga — lo poble agermanat!
y al front de Catalunya — lluhint com diadema,
poguem tots venerarte — com perdurable emblema
d' amor y llibertat.

BALDOMER PARRAMON Y CASTANY.

¡Bon llas!

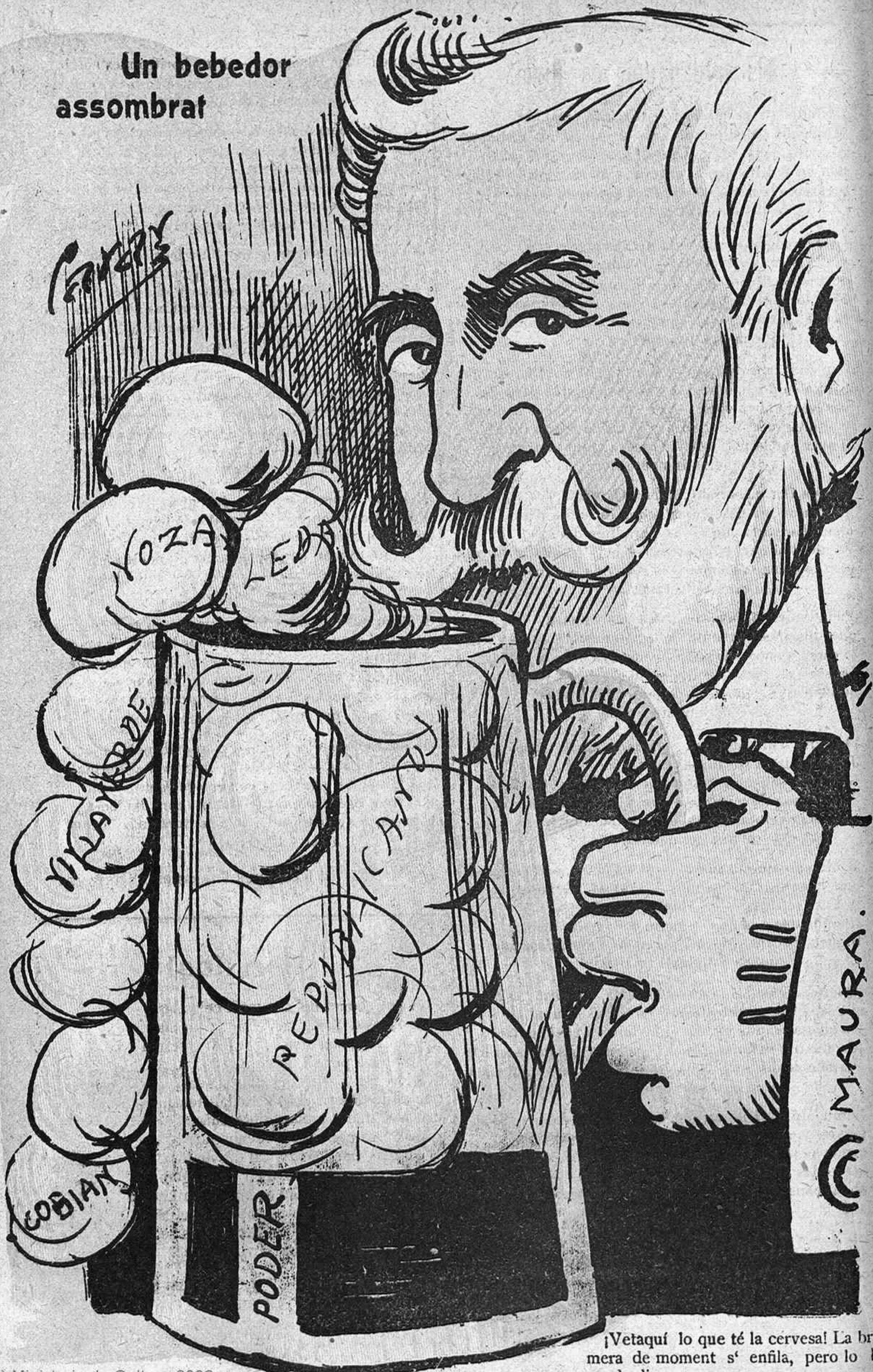
A un reconet del seu jardí colgadas,
vint onsas d' or deixá l' Eudalt un día;
mes en Pep, son amich, tot fent d' espia
á l' endemá per ell, ja eran robadas.

Al veure 's á faltar tantas suadas
que ab lo diner aquell l' Eudalt tenia,
trovar al lladre prompte pretenia:
«¡Las onsas han de ser recuperadas!»

Un día, sens mostrar tal desventura,
com si tot ho ignorés, á en Pep digué:
— Tinch vint onsas en or... y res m' apura
y allá hont son... dintre poch las doblaré.
— ¡Quaranta! pensá en Pep — ¡cosa segura!
las hi torno... ¡y doblarlas vull també!

J. MORET DE GRACIA

Un bebedor
assombrat

¡Vetaquí lo que té la cervesa! La brumera de moment s' enfila, pero lo bo queda dins.

La huelga dels marins

—¿Sabs de la huelga que fem,
que 'm fa pensar mes, Tarida?
Que com qu' es huelga de mar,
dirán qu' es huelga aygualida.

À GAL SABATÉ

Al meu apreciat amic Agustí Ribas Llagostera

(A. RIBAS LL.)

DEU' loz guard! Buenaz! Vinch á veure zi tindrán unas botinas roz-z... com aqueztaz!

— Calambaz... zaterozo...

— Com diu?

— Ca, no res... no res... (Ayl potser m' ha sentit)

— (Ez aiá de broma aqueztaz noy; crech que z' ha bur at de mi? pro veuras, que z' z'pabili!

— (Vaig á veure si m' el rifo á n' aquet tipo) Las botinas, de quin preu?

— De quin peu? de totz doz dona.

— Be; vull dir qué hi vol gastar.

— Ah! donchz, molt poc z' paraulaz filla; m' ha agrada entendrem dezzeguida.

— Está be; prengui un asiento?

— Dizpenzi; no acoztumo pendrer rez.

— Res, res?

— Rez.

— Ni un vermouht?

— Ni un *blanch* xerraire!

— Que ho diu per mí aixó de xerrayre!

— Per vozte? no, cal zi trovo que vozte parla ben poch!

— No que parlo ben catalana.

— Be, zi; deu zer catalanizta.

— Donchs s' ha erratl soch... sabatera!

— (¡Mozca; aquezta 'n zab tan com jo? zeguímli la beta.) Veu, encare que no m' ho haguéz dit, jo ja ho he zupuzat qu' era zabatera?

— Que ho ha conegut ab la cara?

— Y ab el veztit que porta.

— Que vol dir, que 'm fa pega?

— Al contrari, donal zi prezizament el veztit, el modo de pentinarza y... en fi, que tota vozte, resulta zer una bona pell!

— Moltes gracias... No es pas vosté sol el que diu que á casa gastém bona pell, pro, d' aquesta no 'n surten sabatas?

— Ah! pro, podrian zortirne, filla; z' figuriz, zi vozte 'z' cazaba...

— Ja hõ hauria fet dos cops!

— Ep, á mi 'm te zenz cap cuydado zapiguer quantz copz ho hauria fet?

— Vull dirli que ja soch casada, y mare de dugas nenas.

— (¿) Vet-aquit laz zabataz!

— Com?

— Que no poden agradarme de cap de laz maneraz; z'empre que m' en hi comprat laz he portat á dizguzt; tingui, tingui; á mi m' ha agradan mez laz botinz, aquellaz cordadaz ab botonz, zab?

— Aixó ray, home; n' hi portaré d' aquestas que 'm demana, pro jo, si vol que li digui, ho trovo molt amohinós aixó dels botons; un hom hi te de pasarhi un' hora per cordarsels.

— Un' hora? ca! á mi no 'm cozta ni zinch minutz!

— S' els deu cordar ab máquina.

— Com ab maquina? ab rez!

— Ab res?

— Ez clar, com que, melz cordan.

— Be, peque deu estar casat.

— No zenyora, eztich... á Gracial!

— Ah, vamos; m' en alegrol! Ja ha fet be ja de dir-meho, per que, si no, no m' ho haguera pensat may que vosté fos de Gracia.

— Y aixó? per que?

— Per que, de gracial! á mi vosté m' en fa molt poca!

— ¡Ja! ab elz lentez que porto, vritat?

— No; ab aquet coll de la camisa tant obert; si ensenya tota la gola; ves de que 'i tapal!

— Oh, no te paz de taparme rez, dona; zi prezizament ez exprez obert aix z' per zi 'm coavé decantar el cap; veu, com are per exemple, per mirarli loz zeuz pitz, ¡oy! hi que zon hermozoz!

— A poch, a poch; mestre! la vista allarguila tan com vulgui, pero los dits arronsils.

— Ez á be; dona; dizpenzim,

— Y are, que fa? que no veu que aixis no li pot entrar la bouna? estiri 'ls dits!

— No m, ha dit qu' e z arronzéz?

— Si, pro no aquestos, home! Qu' es llus!

— No que zoch zecreari d' un conz-jal fuzioniztal!

— Ah, si; donchs digui qu' está empleyat a cá la Ciutat, eh? Bueno, y, com li van?

— Que? que, com m' hi van fe entrar? puez á copia d' expedientz.

— No, no; vull dir las botinas com li van.

— ¡Ah! be, molt b; ez dir no, zon maza jutzaz y com que zoch molt perjudicat d' ullz de poll, zab? a'z pochz diaz me farian veurer la zogra.

— Sent aixis qu' es delicat de peus, donchs, perque no gasta botinas de badana.

— De badana? ca, ca; ¡no val á badal y dezprez, per mi rezultarian maza ordináriz.

— Be, si; com que vosté es finet...

— Que zi en zoch?

— Prou que li conech ab el parlar.

— Que; vol dir que parlo fi, no ez vritat?

— ¡Uy! y ab molta dolsural fins sembla que, á la boca, quan parla, hi tingui un terrós de sucre.

— Vozte zi qu' ez un terrozzet de sucre... en fi, deixemho corre, veig zi 'm trova uraz botinas que no 'm zigan tan petitaz.

— Vegi, posis aquestas.

— Oh, no; pozimelaz vozte que veigz que hi te mez trazal!

— A veure?

— ¡Ay! ¡Ay! no ez iri tan que trencará laz betaz.

— Cá, no tinga por que, prou son ben fortas, y després, que, per trencaduras array... cap' á can Clausolles!

— Clauz y ollaz? ahont ez aixó?

— Es una casa que hi curan als trencats.

— Zif ¡ay! jo ho haguez zapigut, hi hauria portat un gozet que un imbezil municipal á copz de zabra li va trencar dugaz potaz, y pobret d' aquezta feta ze m' va morir.

— Que va tenir un gosset vosté?

— Jo, no zenyora, una goza va tenirlo; una goza mez maca... pobreta, y mez cazadora... també va morir zem.

— Si qu' es pega. Y no va posarse dol vosté?

— Odol? alló per laz dentz?

—No, home; vull dir trajo negre per la seva memoria.

—Oh; zi pobreta no 'n tenia de memoria; dezd' un dia que tingué 'l brom que, pobre beziula, quedá mitgz tonta.

—¡Are vegi.,.

—Qué tinch que veure?

—Si... li ban ve, las.. botinas...

—Ah, zi; perfectament. Aqueztaz zemblan exprezaz per mi. Quan valen?

—Catorze pessetas.

—¡Cato z: pezzetas! que diu z'inta criz'iana, catorze pezzet z'?

—¡C torze! que vol dir que no las valen?

—Ez clar que no, d'guéz z'z. ó zet, ó vuyt; tot lo mez nou?

—Pro, que enrahona, si el material solzament ho val nou?

—Que vol dir qu' 'z vell el material, eh? zi ez aixiz, no laz vuy ni á cap diner.

—Miri, prénguilas., per tretze!

—No, zi laz prenh zerán per portarlaz pro, per deu pezzetaz, ni un centim mez.

—Qu' es creu qu' aixó es els Encants?

—Ez que ningú li diu aixó?

—Vagi, vagi... ¡pazanaga!

—¡Pazanaga! ¡pazanaga! cuidado ab el parlar, zent? qué z' ha penzat?

—Ah, si, que, potsè 'm pagaría! ¡Ahont va aquet mico fitós! ¡Peus de tosino! Arri á comprar botinas á casa un drapayrel!

—Miri: zi no foz que vorté ez dona, y jo zoch home, zab? enz veuríam. ¡Dezvergonyida! ¡cara de zopa ab rap! ¡zabatera!

—¡¡¡Sabatassas!!!

—Zoch capaz d' anar á buzcar un municipal!

—Jo seré qui l' aniré á buscar si no se 'n va desseguit. Apa. apa; si no, soch capás ab un cop d' escombra d' ensorrarli las ulleras á dintre de las tripas. Aaa, apa; tora d' aquí.

No m' ezuri; no m' ezuri, zent; no m' ezuri l' americana?

—Donchs surti d' aquí. Noys, ¡au! voltéulo á n' aquet que vol comprar calsat de tres duros á deu pessetas!

—¡Voltal! ¡Eeeee.,.!

—Famli aquet tronxo! Te, te...

—¡Bólin!

—¡Aaaaa...!

—¡Murriz! ¡Zi uz atrapo! Me la pagaréu.

J. MONTABLIZZ

L' estudiant alsaciá

De Accacio Antunes

Antigament la escola era riallera y franca; del vellet professor la fina barba blanca imposava en conjunt, respecte y simpatía, y enjoyava aquell vell que reya ab alegría y era com un xabal en mitj de la maynada. Com un estol d' aucells en infernal volada corrian á la escola; jamay en cap semblant s' hi notava disgust; hi entravan tots cantant com si á una festa anessin. Y un cop dins de l' aula, no eixía de sos llabis ja cap mes paraula, y sotmesos, contents, en els banchs en fileras anavan á sentarse, enfront de sas carteras, atents y graves, sabis tots en miniatura; y lo vell professor al frasse suau y pura animava aquell bando de aixerits baylets á ser grans, guiant aquells y corretjint aquets, mansament, ab carinyo y paternal amor. Avuy tot ha mudat. Ara lo professor es un grave filósop, auster y concis, jamay los llabis seus desclouhen un somris y als baylets en presó la escola n' ha tornat ¡pobras aus! engabiadas sens amor ni pietat. Allá dins lo francés avuy es llengua morta, avuy sols l' alemany se parla y se soporta son alemanys lo mestre, llibres y llissó, l' Alsacia es alemana, lo seu poble no. Com es trist sé estranjé dins de la patria amada..! Freqüentava també la escola ja citada, un baylet aixerit, energich y espressiu, palit, magre, mirar inteligent y viu... ¡pero quanta tristor tenia sa mirada! modest en lo vestir, la robeta endolada... per la patria potser. ¡onze anys tan sols tindría. Un jorn lo va cridar el mestre á geografia. —Ascolta, meu baylet... y ara! vas endolat..?

qui se t' ha mort?

—Mon pare, en el ultim combat. defensant la patria...

—Ah si, ja sé, endevant, tu sembla que tens ayre de ser bon estudiant. Quinas son las nacions millors d' Europa? Va! —Las millors son la Fransa...

—Y ara, vols callá?

Es dir que la millor es la Fransa? Papanatas! no diguis disbarats, ni 'm fassis dir bravatas, de totas las nacions, la que al devant camina. aquella que mes val, la que lo mon domina, en riqueza, esplendor, en las lletras y en arts, que son domini esten en las mes toscas parts, la mes noble en la pau, la mes forta en la guerra, hont lo far de la ciencia llumena la terra, la mes gran, la mes bella, la que tot ho empanya! aqueixa, ascoltam bé, aqueixa es l' Alemanya! Lo baylet va somriure, desdenyos y altiu, lo cap va manejá ab un gesto negatiu y fort va repetí:

—La Fransa es la primera!—

Lo mestre enfutismat, xiscla com una fera, s' aixeca com un llamp y un gran renech li escapa; —Sabs la Fransa ahont es? Apuntala en el mapa!— Lo noy s' aixeca prest, los ulls oberts, brillants, lo rostre trastornat, y en quan los estudiants contemplan aterrats aquell noy resolut, enfront del professor, altiu y comogut, sentint del patri amor la boja fogarada, febrós desabotona sa brusa endolada y picant en son pit, impávit eix crit llansa:

—Es aquí dins, aquí, mestre, qu' está ls Fransa!!

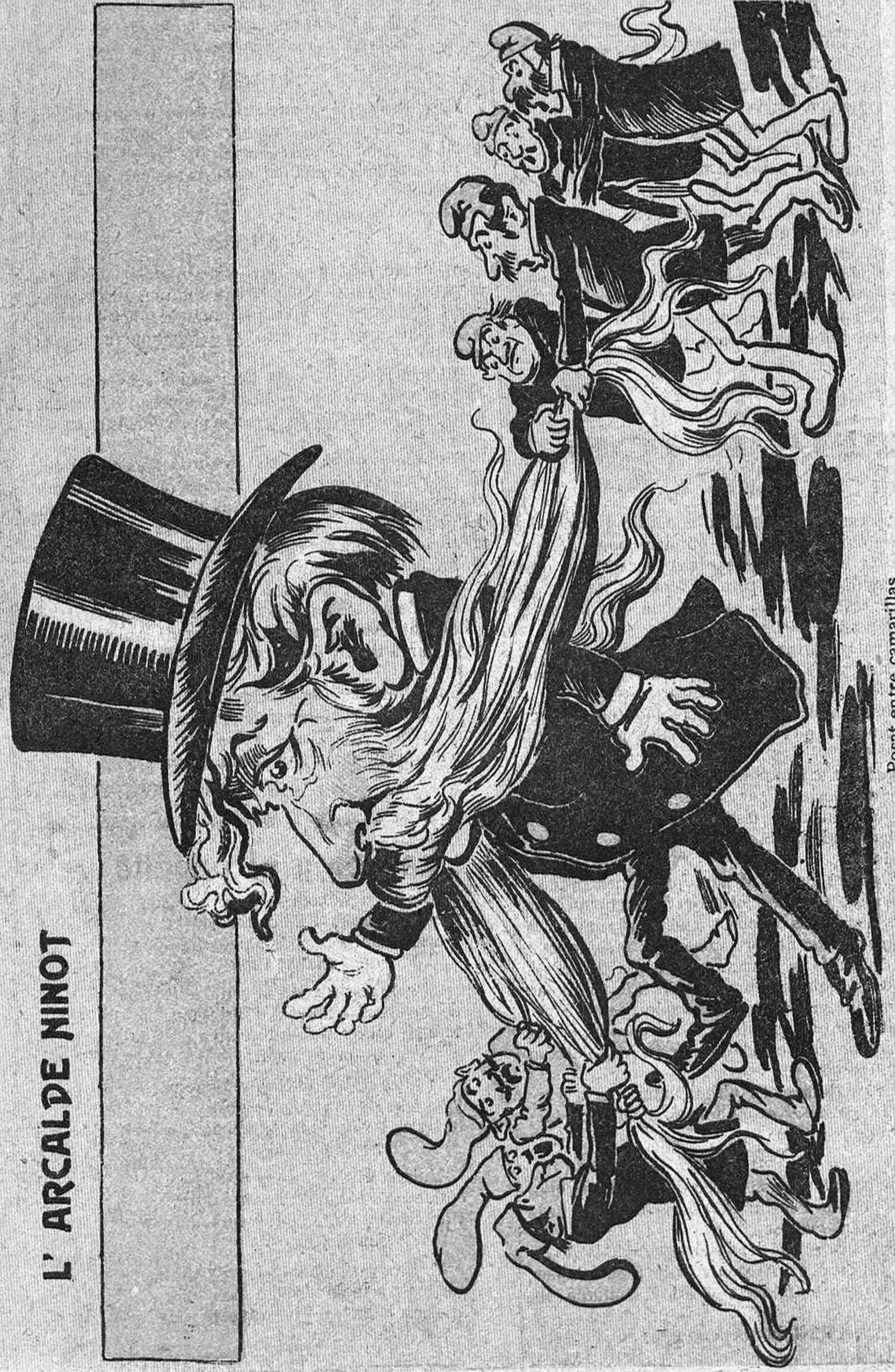
Traducció.

EMILI REIMBAU PLANAS

Ab l'afany de volernos divertir pel juny se projectavan las grans festas, pro el Comerç ha premiat ab mil protestas las reformas del Foment Barceloní.

L' ARCALDE NINOT

Posat entre camarillas de frigios y barretinas ab caricias molt poch finas lo deixan sense patillas.

L' AVAR

Mirúsel, quina cara tan pansida;
sembla talment que surti del fossar;
sa set avara fonda y enardida,
no li don energías per la vida
ni 'l deix un instant lliure per gosar.

Son cervell resta ab pugna quan despenja
la capsa aquella qu' ayma ab tot son cor;
per ella no descansa, dorm, ni menja,
ni 's cambia 'l vestit en sent diumenge,
ni sab qu' es ditxà, ni coneix l' amor.

¡Y te un infern al cos! Aixó l' amoixa,
y á son diné s' aferra com l' agram.
¡Vull esser rich molt rich! dir se li antoixa
Pero ab mes pena viu y ab mes congoixa
que 'l pobret infelis que 's mor de fam!

RAMPELLS.

TEATROS

LICEO

Tres representacions s' han donat de l' ópera del mestre Bretón *Garin*, habent obtingut bon éxit que aná creixent en cada representació á causa de que com qu' era ópera nova pera tots los artistas, en sa primera representació no estavan ben possessionats de las respectivas *particellas*.

En ella sobressurtiren las Srtas. Berlendi y Fabbri y Sr. Mariacher, aixís com també lo mestre Sr. Goula Fiter que la concerta ab gran maestría.

La famosa sardan del quart acte, alborotá com en sos primers anys, mereixent los honors de la repetició.

Posteriorment s' han donat los beneficis del senyor Vinyas y Srta. Berlendi ab *L' Africana* y *Lorenza*, habent sigut sumament festejats ab dos artistas per sos amichs y admiradors, fentlosi ofrena d' importants regalos.

En la *Lorenza* donada dimars passat per primera vegada, cantá lo Carmine lo tenor Sr. Augioletti que ab tot y 'ls pochs días que ha tingut pera estudiar la important *particella*, ne sortí sumament airós logrant un verdader triunfo en la famosa romana del segon acte, que tingué que repetir y comparti lo triunfo ab la Srta. Berlendi en los duos dels segon y tercer acte.

Ab lo dit se pot compendre que *Lorenza* ha trobat ab lo tan notable com estudiós tenor Sr. Angioletti un verdader intérprete.

Pera avuy está anunciát l' última funció de la temporada ab la *serate d' onore* á la Sra. Giúdice, que cantarà *Aida*.

NOVETATS

Diumenje passat se dongueren dugas representacions de l' ópera de Puccini *La bohème* habent produhit dugas grans entradas.

Estigueren encarregats del desempenyo de la *Mimi* y *Musette* las Srtas. D' Arroyo y Grillot que abduas artistas desempenyaren ab molt art y cantaren ab gran discreció.

De la part masculina sobressurtiren los Srs. Puiggeny y Banquells aixís com lo mestre Sr. Petri. Lo te-

nor Sr. Mach á causa del cansanci que li había de produhí las dugas representacions y també per la poca extensió de sa bonica veu, en la funció de nit los aguts li sortiren bastant deficientes.

ROMEA

Pera demá está anunciát l' estreno d' una comedia en tres actes titulada *Paraula de rey* la que es original del festiu poeta D. Ramón Bordas y Estragués.

La acreditada firma del autor, fa esperar una obra de éxit.

Aixís ho desitjém.

GRAN-VIA

Ab conegudas obras del género *chico*, debutá la nova companyia y en ella hi han obtingut aplausos las Srtas. Fernani, Fons y Larrosa, pero es precis lo refors ó cambi per part del sexo *fuerte* perque aquest es molt flux.

Además la direcció que demostrá el senyor Ibañez en casi totas las obras posadas en escena, es bastant deficient. Precisa la cuydi mes, tan en detalls, com en conjunt.

Per are, las obras que han tingut mes acceptació son *El cabo primero* per la Srta. Larrosa (á qui ja conciam y que no ha adelantat gens desde el día de son debut en l' escena) *Chateaux Margaux* que interpreta ab molta finura la Srta. Fernani y *La corria de toros* en que lluheix sa gracia la Srta. Fons que encaire que molt jove, demostra rellevants condicions artísticas además de un pamet de cara extraordinari.

Pera ahir estava anunciát lo debut de la Srta. Monterde com á tiple y debía *estrenarse* en *San Juan de Luz*.

Bonica obra pera fer exhibició plástica.

Pera avuy hi ha lo debut del quadro de género gran, compost de la Srta. Casas y los Srs. Mach, Borrás y Miracle que ho farán ab l' ópera *Marina*.

UN COMICH RETIRAT

*****

La flor y el papelló

Ets hermosa com sol de primavera,
mes alegre que 'l tipich rossinyol,
consemblant á la púdica ponsella
qu' esclata en flor.

Si volguessis sentir la veu que 't crida
del meu cor, omplenat d' il-lusions,
te diria baixet, á cau d' orella
lo qu' es amor.

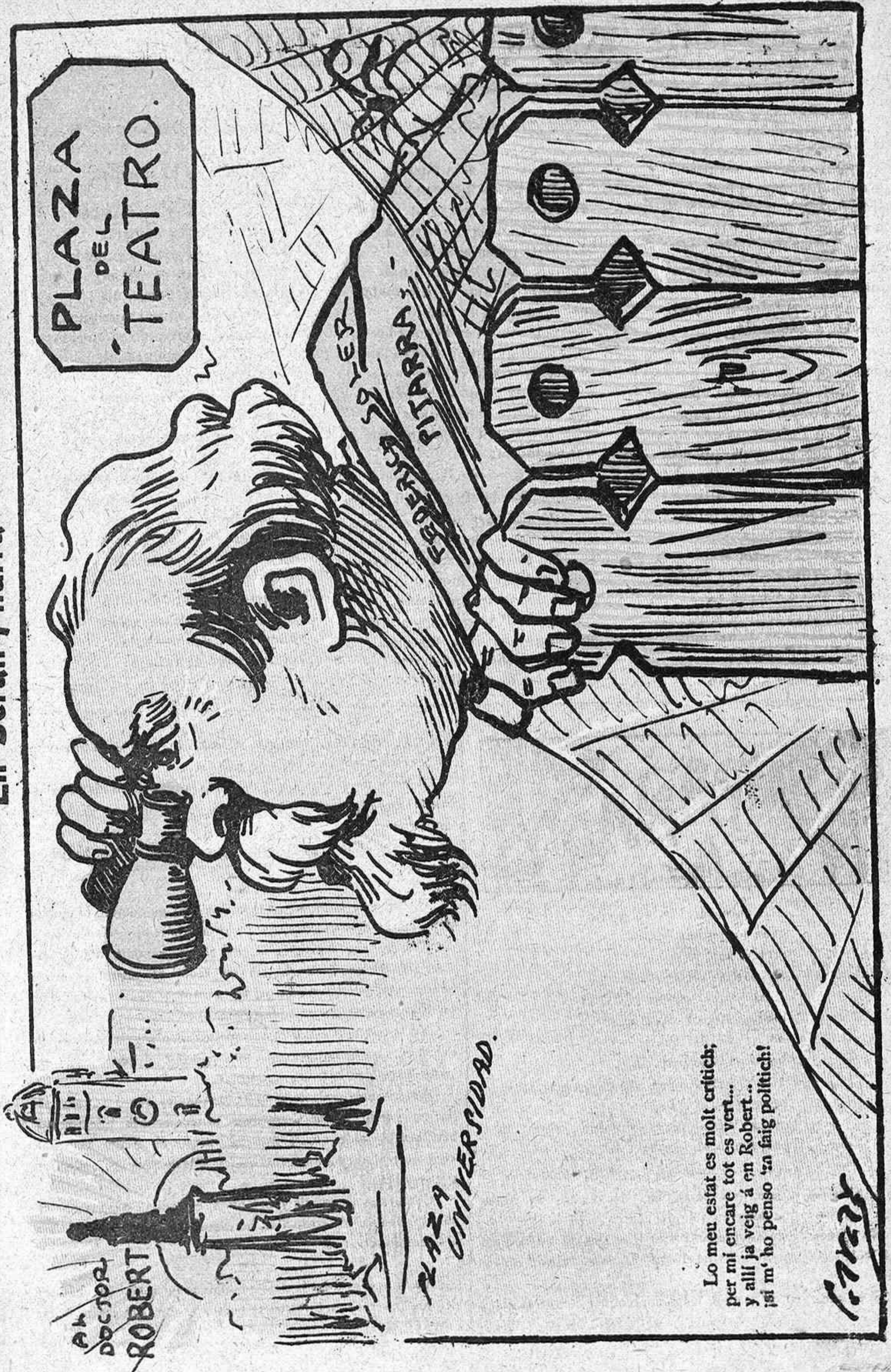
Y si tu m' escoltavas, y somreyas
y lograva de tu ser correspost,
tu serías la flor de la gardenia
y jo 'l papelló

Volaria frisós sobre ta testa,
enlluernant tos ulls, mas ales d' or,
y abressadet ab tu com l' eura al arbre
sempre festós.

Y amorosit mon cor per ta bellesa,
per mostrarte ab fermesa mon amor
xuclaria la mel de la gardenia
fentli petóns.

PEPET DE VILAFRANCA

En Serafí Pitarra

Lo meu estat es molt crítich;
 per mi encare tot es vert...
 y allí ja veig á en Robert...
 ¡sí m' ho penso 'za faig polfttich!

L' APUNTADOR

Al desconegut amic, col·laborador d' aquest setmanari BALDOMERO BONET

¡Quina feyna mes pesada
a del pobre apuntador!
Si la funció surt *cliv di*
ja se sàp, la matracada
es per ell, pe 'ls còmichs nó
Ja comensa son martiri
quan se pròtent ensajar.

—Avuy 'ns falta 'n Baldiri

—Are l' exemplár,

—El ciri

que s' acaba de gastar.

—En Boada no s' ha vist

—En Font no sap el paper.

—¿Y en Puigmaciá que no vé?

¿Y el noy Homs perquè está trist?

¿Y en Figueras, donchs, ahónt es?

Si per sórt tots son allí:

—Are aquet no está quiet.

—Aquell bromeja.

—En Magi

crída ab el Prat porque aquét
parla d' aná á buscar vi.

Y á tot això sério y mut,
l' apuntador sens di un mot
perque passi l' esbalót,
mes que 's torni geperat,

dins la *conx* está tristót.
Y aixis passa 'l témps volant
fins que 'l día senyalat
per la funció n' ha arribat.
Lo mati passa ensajant;
tórnahi luego habent dinát
Menja ab una esgarrapada
per sopa, y á la funció
corrém, l' hora es avansada
y la gent ja está cansada
d' esperar. Tira 'l teló.

—Are la dama ab el péu
ha fet caure l' exemplar

—Are aquell drope que beu
m' ha mullat.

—En Bartoméu

en comptes de «fosch» diu «clár»

—Aquell surt ans de ser hora.

—Aquell altre fá un traspás.

—En Ramón per riure plora

—La dama ab la regadora

m' ha donát un cop al nás.

S' acaba l' acte y... ¡quins crits
se veu que no 'ls ha agradat.

Els còmichs ave' gonyits
están per' lli dividits

la xiulada 'ls ha trompat.

Un díu:

—Noye; l' apuntador
es quí ha fet lo disbarat

L' altre: —Si acás la funció
no ha resultat, es que no
apuntavas be, encantat!

A ¡uet cri la; aquell murmura,
La dama 'm míra ab rencor.

—Arri mal apuntador!

—¡Poch senderi!

—Criatura!

—Beneyt!

—¡¿uig d' aquí traïdor!

Y aixis vá sempre; 'l pobret
es lo sach dels cops de tots;
si surt be, ni un cigarret,
ni un elogi, ni un traguét...
vá malament, ¡pasterots!
Díeh per segona vegada
perque 'm consta de debó
que 's vida molt esposada,
aburrida y despreciada
la del pobre apuntadó.

CSÉPH VILÀ ORTONOBES.

Diuhén que á la Primavera,
quan los jardins florirán,
rebrém aquí la visita
del nostre excels Soberá.

Ab lo qual segóns «El Globo»
los monárquichs ideals,
adormits á Barcelona,
ben segú 's despertarán,

Si «El Glob» no está de gresca,
bé se li pot contestá:
que no 's fácil que 's despertin,
puig fan lo son eternal.

L' altre día va arribar á Barcelona una remesa de frares
rojos y grassos, que donavan goig de veure.

No sabém si pensan quedarse aquí, y en cas de quedarshi á
qué volen dedicar l' activitat d' aquells cossos tan plens de
vida.

Si es que, com de costum, volen contemplar com treballém

los seus germans en Jesucrist, desitjém qu' una forta tramonta-
na 'ls escombrí cap á llunyans paissos

Aquí ja no queda més *llina*, que la que tenim als matalas-
sos y la que 's destina á la industria y, per lo tant, farián un
petit negoci

Los hi dihém pe 'l seu bé, recordant qu' hi hagué un
any 35.

Un subjecte molt enginyós ha inventat un aparato regulador
de la marxa dels tranvías, qu' es al mateix temps salva-vidas

Creyém inútil consignar lo gust ab que veuríam tots los ve-
híns de Barcelona l' adopció de semblant aparato, pero ja
veurán com avants criarán pel las granotas que 's decideixin
las Empresas á colocar aquest aparato en los seus cotxes.

No 's tracta d' evitar los atropellos regulant la marxa dels
vehículs, sino de ferlos anar á tota velocitat al objecte de re-
partir fortas quantitats als accionistas.

Per salvar la pell, no hi hi ha mes remey que 'l qu' aconse-
llá un gerent d' una Companyia, al recomenarli 'l doctor Ro-
bert, sent Alcalde; que 'ls tranvías anessin ab petita velocitat,
«que no badin los transeunts»—feu l' esmentat gerent—aixís
s' espavilarán.

Conformes ab que 'ls viandants s' espavilin, pero quan al-
gún d' ells resu'tés atropellat, no estaria mal qu' *espavilessin*
als gerents salvatjes.

Nada menos que sis dels guardias municipals qu' haurían
de prestar servey en lo districte octau, 's diu qu' están á las

ordres del arcalde, sense que s' hagi pogut averiguar á quinas feynas los destina aquet bon senyor.

Veritat es que 'l senyor Boladeres gasta unas patillas que necessitan molt cuydado; pero 'ns sembla que ab ab un municipal per patilla ja 'n tindria ben bé prou.

Y si necessita més criats que se 'ls pagui de la seva butxaca, que 'l ser home de *vara*, no autorisa per ser home de *barra*.

Si s' ha de posar algun sobrenom al nostre rey, proposem que se li posi 'l de «Lo Cassador».

Segóns los partes telegráfichs, lo nostre soberá passa la vida cassant.

Es una diversió molt laudable, ja que quan no altra cosa, enforteix lo cos.

Lo sensible del fet es sols, que 'ls ministres seguint tan elevat exemple també 's dedican á la cassa; á la cassa del País; nos clavan cada tret en forma de contribució, que ja no podém dir faba.

Y lo pitjor, es que per nosaltres no arriya may l' época de veda; per cassarnos es bó tot l' any.

A Chateau-Tours s' ha celebrat fa poch la vista d' un procès qu' es conseqüencia de la bestial carrera d' automòvils *Paris-Madrid*, sospesa l' any passat.

Un fulano que prengué part en la carrera tingué la pega de morir de desgracia, y ara 's tracta d' averiguar si va morir per haverse incendiat lo vehícul ó per haver caygut d' aquét, com diu la casa constructora del automòvil.

Nosaltres, en lo lloch del Tribunal, no 'ns amohinaríam gayre; lo sol acte de pendre part en una carrera tan salvatge, ja; constituheix un suícidí, y en los suícidis no pot haverhi altre responsable que la persona que 'ls executa.

No tenim lo gust de coneixe al concejal D. Guillém López, pero no podém menos que felicitarlo per haver ordenat que en la quarta tinencia d' Arcaldía, qu' es la que te al seu càrrech se porti un llibre de reclamacions dels vehins ahont s' apuntin totas las qu' aquets fassin, sigan referents á deficiencias de's serveys municipals ó á abusos de servidors del Municipi.

Aixó no es nou; ja que en molts ajuntaments de fora Espanya 's portan llibres d' aquesta classe; pero sempre es digna d' aplauso la imitació de las cosas bonas.

Ara, lo qu' ha de procurar lo Sr. López es que 'ls assientos d' aquet llibre no sigan lletra morta.

No podém menos qu' aplaudir als norts americans.

Recordarán nostres llegidors que fa pocas setmanas donavan compte de l' asquerositat que s' exhibía á París, que no era altra que la exhibició de la Gabriela Bompard, simulant l' acte de l' assassinat de son ayman Gouffé.

Donchs be, al presentarse la Bompard á Nova York per repetir la exhibició, ha sigut posada á la sombra ab l' ordre de que sigui enviada tan prompte 's puga cap á Europa.

Allí han dit que no volían exhibicions asquerosas, propias de pobles decadents.

Tenen rahó que 'ls sobra.

A Madrid ha sigut recullit lo llibre de l' obra *Los vampiros del pueblo*, per creure que conté excitacions á la rebelió.

¡Que 'n son d' obtusos los que 'ns manan! La verdadera ex-

citació á la rebelió no 's troba en lloch mes que en los actes dels nostres governs.

Llegim que hi ha 'l propòsit d' encarregar á una persona molt experta en qüestions de partit local, la redacció d' una llista en que hi figurin los noms dels que havent pertenescut en altres épocas á cassinos fusionistas y conservadors se trovan ara á la disposició del *trust* republicá.

No hi ha dupte que la llista será numerosa, cas de procedirse á sa confecció, porque ja es sabut que la majoria de fusionistas y conservadors s' en van sempre cap allá ahont guisan. Tenen uns ventrells insaciabls.

Per la montanya del Carmelo hi corre un sátiro qu' empayta tot lo que passa per allí, portant faldillas.

Desitjém que sigui capturat prompte aquet salvatge, y que se li dongui un bon bany d' aygua fresqueta. Potser aixís se li refredarán las sangs.

Un dels primers acorts qu' ha pres la nova Comissió de Mataderos, ha sigut lo de prohibir que 's fumi á las naus y instalar escupideras en los mataderos.

—Privarnos lo fumar y posarnos escupideras, es cosa que no 's comprén, deya un matarife.

—Javeurás, li contestava un company, es que 'ns farán fumar en pipa, qu' es lo que fa més salivera... y 'ls de dalt se fumarán las bonas brevas, lo qual encare 'ns farà venir mes ganas de escupir.

En Moret ha sigut xiulat á Sevilla.

¡Quina tristesa pel florit orador!

Pero ha de consolarse pensant que també son xiulats los frares que 'ns arriyan de fora.

Ell y aquets son cosas manadas retirar.

Aquets xiulets son l' avís del perill.

Donguin gracias á Deu, de que la caldera no exploti.

Un diari de Nova-York ha declarat que ja se sab oficialment que la voladura del *Maine* no fou deguda á una ma criminal espanyola sino á la negligencia dels tripulants del crehuer.

¡Que 'n son de bromistas los yankis!

¿Fins ara las han ignorat las causas de la voladura?

¡Que 'n son de pillos los gats!

Sense la voladura del *Maine*, no h' hauría hagut motiu fundat per declararnos la guerra, y sense guerra no s' haurían pogut apoderar de las nostras colonias.

Aquets descubriments d' última hora, que 'ls comptin al seu tio... Sam.

A últims d' aquesta setmana s' en anirá á Madrid lo pintor catalá Ramón Casas, á fi de fer un retrato del rey Alfonso XIII.

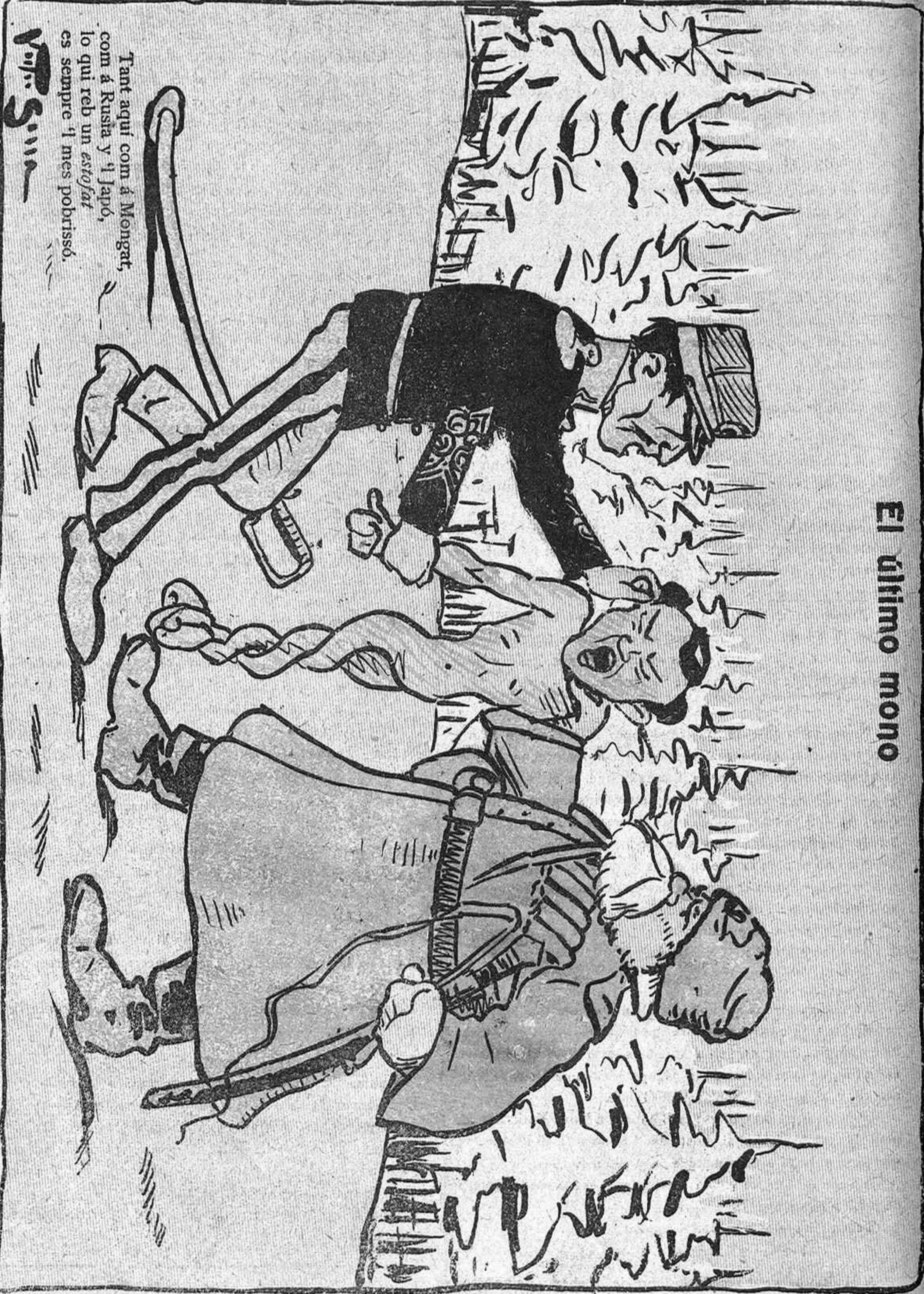
No 'ns agrada ficarnos allá ahont no 'ns demanan, pero tota vegada que 'l Rey ha de venir á Barcelona per la primavera, ab un tiro podía matar dos pardals, com dihém á a' aquesta terra, y ferse fer lo retrato de passada.

¡Eyl... á menos qu' avants d' empendre un viatge siga precis retratarse.

LITOGRAFIA BARCELONESA

SANT RAMÓN, 6. - BARCELONA

El último mono

Tant aquí com a Mongat,
com a Rússia y 'l Japó,
lo qui reb un *estofat*
es sempre 'l més pobrissó.

V. S. S. S.